

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
28 juni 2022

Ons kenmerk
PZH-2022-810143262
DOS-2019-0005750

Bijlagen
-

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Positionering provinciaal programma NPLG

Geachte Statenleden

Het landelijk gebied in Zuid-Holland staat aan de vooravond van grote veranderingen. De natuur en waterkwaliteit staan onder druk en het klimaat verandert. We moeten de biodiversiteit herstellen en een balans bereiken tussen wat de natuur kan dragen en wat we als samenleving van haar vragen. Ook de draagkracht van ons bodem- en watersysteem wordt op veel plekken overschreden en het klimaat staat onder hoge druk. We kunnen deze problemen alleen aanpakken door de veranderingen hand in hand met alle gebruikers in de gebieden vorm te geven.

Alle benodigde veranderingen om te komen tot een echt duurzaam gebruik hebben een zichtbare weerslag op de fysieke ruimte, de regionale en lokale economie en de sociale cohesie van het landelijk gebied. Om de transitie van het landelijk gebied in goede banen te leiden heeft het Rijk met het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) initiatief genomen voor een brede aanpak met scherpe keuzes en maatregelen. Deze hangen samen met andere veranderingen in het landelijk gebied, en daarbij horende nationale programma's voor aanpassingen in de energievoorziening en de bouw van nieuwe en bereikbare woningen. Het Rijk heeft al richting gegeven op hoofdlijnen en proces, met name in de *Hoofdlijnen van de gecombineerde aanpak van natuur, water en klimaat in het landelijk gebied, en van het brede stikstofbeleid* (1 april 2022) én in de *Ruimtelijke Ordeningsbrief* (13 mei 2022).

Het rijk legt vanuit de Nationale Programma's structurerende en richtinggevende keuzes voor nationale doelen vast en geeft deze taakstellend aan de provincie mee. De provincie werkt dit vervolgens, samen met partners, gebiedsgericht uit. Vanuit het Rijk liggen er voor het landelijk gebied daarmee twee opdrachten voor om uit te werken:

1. Integrale opdracht vanuit de NOVI: het maken van de ruimtelijke puzzel/ integrale keuzes tussen functies en landgebruik (dit gaat over alle beleidsvelden in de provincie en daarmee ook in het landelijk gebied).
2. Als onderdeel van de NOVI uitvoering geven aan het NPLG: het maken van een gebiedsgericht programma landelijk gebied voor het realiseren van de internationale doelen voortvloeiend uit de EU-verplichtingen: Vogel- en Habitatrichtlijn, Kaderrichtlijn Water (KRW) en (onder meer) de Europese

Klimaatwet voor broeikasgassen (dit betreft de uitvoering van het Nationaal Programma Landelijk Gebied).

Voor het tot uitvoering brengen van het NPLG stelt het Rijk naast reeds beschikbare rijksbudgetten (oa voor natuurontwikkeling, agrarisch natuurbeheer, veenweide middelen) een transitiefonds landelijk gebied en natuur in met daarin 25 miljard euro om tot en met 2035 financieel bij te dragen aan de genoemde internationale verplichtingen. De middelen zijn specifiek bedoeld om invulling te geven aan de nationaal wettelijk verplichte doelstellingen op het gebied van stikstof, klimaat en water.

Op weg naar een Provinciaal uitvoeringsProgramma Landelijk Gebied

De groeiende urgentie en aandacht voor de opgaven in het landelijk gebied maakt dat de rol, taken en verantwoordelijkheden voor de provincie groeien. De provincie ontwikkelt zich in haar rol van gebiedsautoriteit. Het is onze inzet om als provincie meer te groeien richting een meer sturende rol in het gebied, en te investeren in (kennis en ervaring van) onze uitvoerende kracht. Dit achten wij noodzakelijk voor het bereiken van de doelen in het landelijk gebied. GS ziet het NPLG als basis voor een nieuw langjarig transitieproces en partnerschap in het landelijk gebied. Het zal lopende partnerschappen en processen versterken en meer slagkracht geven om tot resultaten te komen.

GS zal samen met haar partners in de gebieden een Provinciaal uitvoeringsProgramma Landelijk Gebied (PPLG) maken voor de doelen natuur, water, klimaat en toekomstbestendige landbouw.

In het programma leggen we vast hoe we de door het rijk meegegeven doelen van het NPLG gaan realiseren (strategie, maatregelen, fasering, middelen en instrumenten). Het opstellen van het programma gebeurt in wisselwerking met het maken van de ruimtelijke puzzel / integrale keuzes leefomgeving over alle opgaven in het stedelijk en landelijk gebied heen. In die laatste komen ook de overige vraagstukken aan bod (oa energie, verstedelijking/wonen en werken).

We maken het programma samen met onze partners in het landelijk gebied. Dit vraagt om een intensief gebiedsproces. De uitwerking van het programma vraagt een enorme inspanning van ons met agrariërs, maatschappelijke partners en medeoverheden zoals waterschappen, gemeenten en het Rijk. De betrokkenheid van grondeigenaren en grondgebruikers is cruciaal. Bottom-up initiatieven zullen we zo goed mogelijk benutten.

Voor de realisatie van het programma richten we provinciaal een programma-organisatie landelijk gebied in (PPLG). Het PPLG raakt in haar breedte vrijwel alle portefeuilles in Gedeputeerde Staten. De verschillende gedeputeerden zijn op hun individuele portefeuille verantwoordelijk en gezamenlijk verantwoordelijk voor de gehele transitieopgaven in het landelijk gebied. In het college is afgesproken dat gedeputeerde Baljeu de coördinatie over de verschillende opgaven en het PPLG doet. Ook in IPO-verband is gedeputeerde Baljeu betrokken bij het NPLG. Voor integrale ruimtelijke keuzes is gedeputeerde Koning eerste portefeuillehouder, voor de doorvertaling naar het omgevingsbeleid is dat gedeputeerde Potjer.

Proces op hoofdlijnen

De provincie heeft tot juli 2023 de tijd om uitwerking te geven aan de opdrachten vanuit het Rijk, zowel voor de ruimtelijke puzzel als het maken van het gebiedsprogramma.

Op hoofdlijnen is het proces als volgt ingedeeld:

- Voorbereidende fase inclusief kwartiermaken voor gebiedsprocessen (tot eind september 2022, afronden met startnotitie PPLG)
- Gebiedsprocessen in combinatie met ruimtelijke puzzel (oktober 2022 – juli 2023, afronden met concept PPLG als basis voor bestuursovereenkomsten en ruimtelijke verankering)
- Vastleggen van afspraken met Rijk en partners (juli 2023 – oktober 2023, afspraken onderbrengen bij de met het Rijk vanuit de NOVEX te sluiten ruimtelijke arrangementen en wederkerige afspraken.

Gedurende het hele proces zijn we in overleg met het Rijk en zullen we waar nodig (on)gevraagd input leveren aan de opbouw van een landelijke regie-organisatie die gaat over de bestedingen vanuit Transitiefonds en het ontwikkelen van een spelregelkader voor de beoordeling van de programma's vanuit provincies.

De eerste set aan richtinggevende doelen (stikstof, voor de reductie van de NH3-uitstoot) vanuit het Rijk zijn reeds beschikbaar gekomen via de Startnotitie NPLG van 10 juni 2022. Deze startnotitie is door de minister van LNV mede namens de minister van IenW en de minister van VRO gedeeld met de Tweede Kamer. Dit zijn nadrukkelijk indicatieve doelen voor de landbouw. In oktober wordt een tweede set aan richtinggevende doelen verwacht (o.a. indicatieve regionale doeluitwerking voor, Water, Natuur en Klimaat). Deze doelen zullen vanaf het moment van beschikbaar komen onderdeel worden van het gebiedsproces. Dan komen alle verschillende opgaven bij elkaar.

Vorbereidende fase (tot eind september)

In de voorbereidende fase werken we toe naar een startnotitie PPLG, maken we een start met het nemen van low-regret maatregelen en gaan we door met de gebiedsgerichte aanpak stikstof. In deze periode starten we ook de interne organisatie van het PPLG op met integrale gebiedsteams, een staf- en expertisebureau en een uitvoeringsorganisatie.

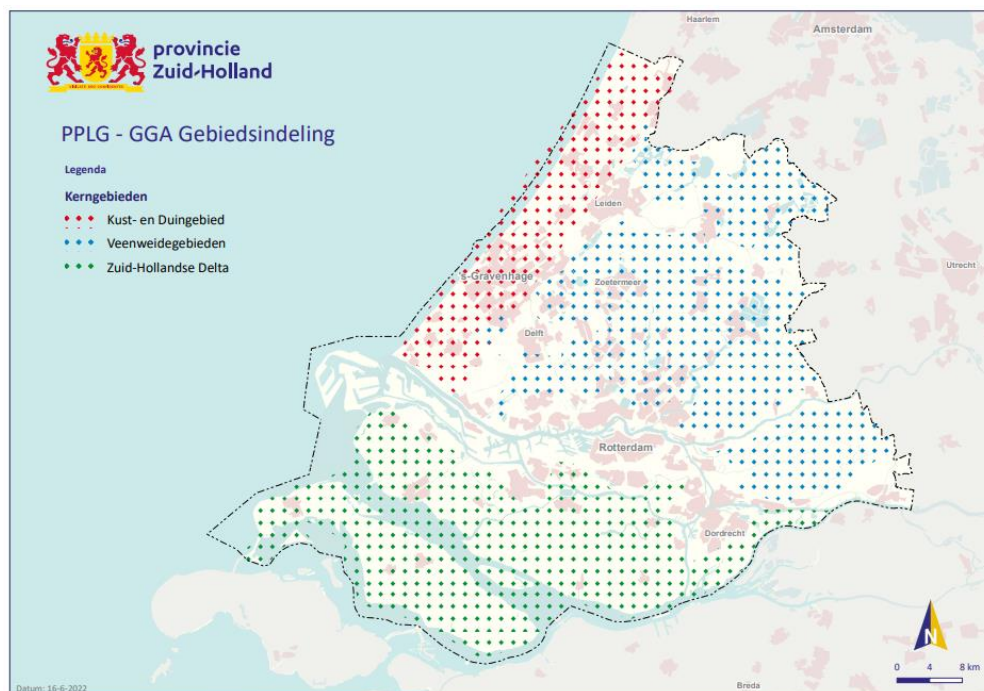
In de startnotitie PPLG leggen we vast:

- de meegegeven opgaven vanuit het rijk zover bekend vanuit het NPLG (vooralsnog alleen voor stikstof), zo concreet en gebiedsgericht mogelijk vertaald naar doelen. Indien relevant aan gevuld met provinciale opgaven en doelen;
- eerste set structurerende keuzes van het rijk;
- gebiedsindeling, governance met partners in het gebied en procesmijlpalen;
- vormvereisten aan de gebiedsuitwerkingen zover bekend vanuit het NPLG (mate van detailniveau/ randvoorwaarden aan uitvoering / beroep op instrumentarium/ financiën etc)
- relevante inzichten uit ruimtelijke puzzel/integrale keuzes leefomgeving;
- de wijze waarop aanvullende doelen vanaf oktober meegenomen worden in het gebiedsproces.

De minister heeft het mogelijk gemaakt om nu al gebruik te maken van een versnellingsfonds om de jaren 2022 en 2023 geen 'verloren jaren' te laten zijn in de

realisatie van de doelen. Dit is onderdeel van het transitiefonds. Één van de criteria voor versnellingsprojecten was dat het geld voor het project dan ook in 2022 of 2023 zou worden uitgegeven. In de programmaorganisatie richten we een apart versnellingssteam in als onderdeel van de uitvoeringsorganisatie.

Ook bereiden we de gebiedsprocessen voor. Op dit moment werken we voor drie kerngebieden in Zuid-Holland aan de eerste stappen van het maken van bouwstenen voor het integrale gebiedsprogramma. Dat zijn het Kust- en duingebied, het Veenweidegebied en de Zuid-Hollandse Delta (zie figuur 1). Ook loopt de gebiedsgerichte aanpak Stikstof door. Dit wordt later onderdeel van de gebiedsprocessen voor het landelijk gebied. Wij zullen afstemmen met lopende gebiedsprocessen zoals in de veenweiden .

Figuur 1. Gebiedsindeling huidige PPLG aanpak.

Gebiedsprocessen en instrumentontwikkeling (oktober '22 tot juli '23)

In deze fase werken we doelen gebiedsgericht uit met onze partners. We maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van bestaande overlegstructuren en bouwen voort op de gebiedsgerichte aanpak Stikstof. Het zal een multi-schalige aanpak vragen. Op het hoogste gebiedsniveau (Zuid-Hollandse Delta, Veenweidegebied en het Kust- en Duingebied) komen aanpakken en maatregelen uit deelgebieden (zoals bijvoorbeeld Midden Delfland / Biesbosch / Krimpenerwaard / Greenport) samen. De exacte afbakening van gebieden is maatwerk en zal gaandeweg duidelijk worden

De gebiedsprocessen zijn gericht op het komen tot een integraal gebiedsprogramma met een realisatiestrategie voor de gestelde doelen (hoe de doelen gehaald kunnen worden). Dit moet een duurzaam toekomstperspectief geven aan de blijvende landbouw in de gebieden. Om daar te komen moeten blijvers ondersteund worden in het omschakelen naar een bedrijfsvoering die past bij de gebiedsdoelen. Ingrediënten kunnen zijn bronaanpak (techniek & innovatie), bronvermindering (bv krimpen

veestapel), brontransitie (bv extensivering veehouderij i.c.m. peilopzet) of inrichting van bufferzones met ruimtelijke/milieu beperkingen. Voor stoppers en verplaatsters zullen we inzetten op het optimaal benutten van bestaande (en eventueel nieuwe) regelingen.

Het ontwerpen van het integrale gebiedsprogramma kan niet los gezien worden van de ruimtelijke puzzel / integrale keuzes in het landelijk gebied. De relatie werkt twee kanten op. Het gebiedsprogramma kan leiden tot beleidswijzigingen (bv het mogelijk maken van nieuwe functies i.c.m. landbouw) maar ook kunnen andere ruimtevragers zoals de energietransitie nog gevolgen hebben voor het gebiedsprogramma landelijk gebied.

In de gebiedsprocessen bereiden we ook een nieuw voorstel voor versnellingsmiddelen 2023-2024 voor. Deze moeten in december 2023 ingediend worden.

Ook worden instrumenten vormgegeven die de uitvoering van het programma mogelijk moeten maken. Dit gaat onder andere over het grondinstrumentarium en het financieringsinstrumentarium.

Vastleggen (juli 2023 – oktober 2023)

De uitkomsten van de gebiedsprocessen worden samengebracht in een eerste versie van het PPLG. De eerste versie bestaat uit:

- verplicht en onontkoombaar ruimtelijk uitgewerkte stikstof- en natuurdoelen voor de afspraken in het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN) en de KRW;
- de maatregelen om de doelstellingen voor natuur, water en klimaat te bereiken, waarbij de maatregelen voor de doelstellingen voor stikstof en de KRW volledig moeten zijn;
- daaraan verbonden voorstellen voor onder andere ruimtelijke verankering in het omgevingsbeleid, aanpassingen peilbesluiten en in te zetten (financieel) instrumentarium.

Voor sommige andere opgaven geeft het eerste gebiedsprogramma een tussenstand van uitwerking. De eerste versie van het PPLG is dan gereed om als onderdeel meegenomen te worden in het proces om te komen tot bestuurlijke afspraken integrale ruimtelijke arrangementen volgend uit de NOVEX. Hoe dit proces om te komen tot bestuurlijke vastlegging van de afspraken er uit ziet wordt later dit jaar duidelijk.

Tot slot

De opgaves zijn groot. Het college roept alle partijen op om met ons aan de slag te gaan. Door te werken aan de goede instandhouding van de natuur, moet er ook perspectief zijn voor landbouw, woningbouw, industrie en mobiliteit.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit